

בבא מציעא

דף עח. - עח:

משנה

- מקרה: השוכר את החמור להוליכו בהר והוליכו בבקעה. בבקעה, והוליכו בהר. אפילו זו עשר מילין וזו עשר מילין ומתה חייב.

Introductory case:

- If someone rented out a donkey that was so that its purpose is to lead it up a mountain and he takes it in the valley or vice versa, no matter the distance travelled, if the donkey dies, then the renter is liable to pay the value of the donkey.

משנה

• השוכר את החמור להוליכה בהר, והוליכה בבקעה. אם החליקה, פטור. ואם הוחמה, חייב.

- Details of Case:
- He rents it for use on a mountain, but he uses it in a valley:
- If the animal slipped and he died then the renter is not liable.
- If the animal died of sunstroke then the renter is liable.

משנה

• להוליכה בבקעה והוליכה בהר. אם החליקה חייב. ואם הוחמה פטור. אם מחמת המעלה, חייב.

- He rents it to use it in a valley but uses it in a mountain:
- If the animal slipped and died then the renter is liable.
- If the animal died of sunstroke then the renter is not liable.
- If the animal died of dehydration due to ascendance of the mountain, the renter is liable.

משנה – מקרה אחר

- השוכר את החמור והבריקה או שנעשית אנגריא, אומר לו הרי שלך לפניך מתה או נשברה חייב להעמיד [לו] חמור:
- Case: If someone rents a donkey and it becomes blind or if it loses its usefulness due to performing services, then the owner is not required to provide the borrower with a different functioning animal.

גמרא – קושית הגמרא

• ק: מ"ש רישא דלא קא מפליג ומאי שנא סיפא דקא מפליג?

- Q: What is the difference between the first section of the Mishnah, which does not distinguish between the causes of death and the second portion of the Mishnah, which does distinguish between the causes of death?

תירוץ א'

• ת₁: אמרי דבי ר' ינאי רישא שמתה מחמת אויר דאמרינן אוירא דהר קטלה ואמרינן אוירא דבקעה קטלה.

- Rabbi Yannai's yeshiva: The first section of the Mishnah is coming to teach us that even if the owner claims that the reason why the animal died was because it was unaccustomed to the air that the animal was working in at the time, he is still liable.

תירוצים ב' + ג'

• ת₂: ר' יוסי בר חנינא אמר כגון שמתה מחמת אובצנא.

- Rabbi Yossi Bar Chanina: The first part of the Mishnah is dealing with the case that the animal died of exhaustion. Therefore the owner is liable.

• ת₃: רבה אמר כגון שהכישה נחש.

- Rabbah: The first part of the Mishnah is dealing with a case where a snake bit the donkey and it died. Therefore the owner is still liable.

תירוץ ד'

• ת₄: רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הא מני ר"מ היא דאמר כל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא גזולן.

- Rabbi Chiyah Bar Abbah: Rabbi Yochanan: It is R' Meir who says this Halacha: anyone who digresses from the terms of the owner's agreement then he is called a robber. A robber is liable for any unavoidable accident so thus the owner is always liable for any damage that is done to the donkey.

קושית שני ותירוץ

• ק: הי רבי מאיר?

• ת: אילימא ר"מ דצבע דתנן: הנותן צמר לצבע לצבוע לו אדום וצבעו שחור. שחור, וצבעו אדום. רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו. ר' יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה, נותן לו את היציאה. ואם היציאה יתירה על השבח, נותן לו את השבח.

2nd Question and Answer

- Q: Which Halacha of Rabbi Meir does the first part of the Mishnah follow?
- A₁:
- Case: If someone gives wool to a dyer to dye it red and he dyes it black instead or vice versa.
- **Rabbi Meir: The dyer must pay the owner the value of the wool.**
- **(this is the line of the proof – because we see that according to R Meir, by changing you now own the wool – like a גזלן**
- Rabbi Yehuda: If the improvement done to the wool is more than the expenses used for the wool, then the owner pays the dyer for the expense, but not for the final price including the work.
- If the expense of the dying is more than the improvement of the wool, then the owner only pays the dyer for the improvement that was done.

דברי רבי יהודה

- If the improvement done to the wool is more than the expenses used for the wool, then the owner pays the dyer for the expense, but not for the final price including the work.
- If the expense of the dying is more than the improvement of the wool, then the owner only pays the dyer for the improvement that was done.

קושית הגמרא

• ק: ממאי, דלמא שאני התם דקניא בשינוי מעשה ?

- Q: What proof do we have that this is the same Halacha of R' Meir that is talked about in our Mishnah? Maybe over there by the case of the dyer, the dyer only bought the wool through an act of changing it (damaged the wool); but in other cases where you changed from the original instructions, you do not acquire it?

תשובת הגמרא

- ת: אלא הא רבי מאיר דמגבת פורים:
- דתניא: מגבת פורים לפורים מגבת העיר לאותה העיר, ואין מדקדקין בדבר. אבל לוקחין את העגלים ושוחטין ואוכלים אותן והמותר יפול לכיס של צדקה.
- רבי אליעזר אומר מגבת פורים לפורים ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסנדלו אלא אם כן התנה במעמד אנשי העיר. דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ ורשב"ג מיקל.

Answer of Gemarah

- Rather: It is the following Halacha of Rabbi Meir of Purim collections.
- Case: Purim collectors are required to give to the needy the money for use on Purim. They should only distribute the money to the people of that city. But we are not so exact in this matter. Rather we buy calves with the money raised from the charity. And the poor people slaughter and eat them. The leftover meat is sold and the excess money goes to the charity.
- When the Purim collection is given out to the poor people it cannot be used for a strap for one's shoe unless he consults the rest of the city and they gave permission.
- **These are the words** (of R' Yaacov who spoke in the name) **of R' Meir.**
- R' Shimon ben Gamliel: the excess money can be used for other purposes.

דחיה

• ק: דלמא התם נמי דאדעתא דפורים הוא דיהיב ליה אדעתא דמידי אחרינא לא יהיב ליה ?

- Rejection:
- Maybe in that case R' Meir also calls the poor person who uses the money for something else, a robber, as oppose to someone who just violated a deal because the donor gave it specifically and only for use on Purim ?

תשובה

- ת: אלא הא ר' מאיר
- דתניא: רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר"מ: הנותן דינר לעני ליקח לו חלוק לא יקח בו טלית טלית לא יקח בו חלוק מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית .
- A: Rather it is the Halacha in this case: R Meir: if someone give a dinar to a poor person to purchase a shirt he can't purchase a quilt and vice versa because one cannot diverge from the deal.

קושיא

• ק: ודלמא שאני התם דאתו למיחשדיה דאמרי אינשי אמר פלניא זבנינא ליה לבושא לפלוני עניא ולא זבן ליה אי נמי זבנינא ליה גלימא ולא זבן ליה.

- Q: But maybe it's different in that case it's different because maybe the only reason why R' Meir said that the poor person must wear whatever is given to him was to protect the donor's reputation. If not, others will say that So-and-so said that he'd give the poor person a cloak but didn't. However, maybe R' Meir would not hold the renter fully responsible ?

קושיא על הקושיא

• ק: אם כן ליתני מפני החשד מאי מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית.

- Q: If this is true (don't want to destroy the donor's reputation), then the Braita should have explicitly stated that it is for this reason that the poor person may not deviate from the 'deal'?

מסקנת הסוגיה

- שמע מינה משום דשני הוא וכל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא גזלן:::

- Conclusion:
- From the fact that the Braita did not state that it is because of suspicion (that the poor person must not deviate from a ‘deal’) but rather states that he cannot purchase another cloak with the money because he is deviating from a deal, we may conclude that whoever deviates from a deal is called a robber and thus **this is** where R’ Yonatan was able to apply R’ Meir’s Halacha to our Mishnah that ---
- כל המעביר על דעת בעל הבית נקרא גזלן.